

Україна у фокусі

16 – 22 вересня

2013 року

ЗМІСТ

**I. Огляд політичних подій
за тиждень3**

II. Аналітична довідка.....4

Демократичні процеси.

**Єдиний кандидат від опозиції:
рецепт успіху чи невдачі?.....4**

I. Огляд політичних подій за тиждень

16
вересня

13-ту річницю зникнення журналіста Георгія Гонгадзе відзначили в Києві його колеги. Журналісти вшанували пам'ять Георгія Гонгадзе та усіх журналістів, які загинули за роки незалежності України, Хвилиною мовчання та закликали владу закінчити розслідування й покарати замовників вбивства Гонгадзе. В свою чергу вдова журналіста Мирослава Гонгадзе звернулась до українських журналістів з побажанням бути солідарними. На її думку, тільки так вони зможуть вберегти себе від агресії й перешкоджання їхній професійній діяльності.

17
вересня

Центральна виборча комісія відмовила в реєстрації ініціативної групи із проведення всеукраїнського референдуму про вступ України до Митного союзу, якого домагалися комуністи разом з «Українським вибором» Віктора Медведчука.

Як заявив заступник голови ЦВК Андрій Магера, під час створення ініціативної групи з проведення всеукраїнського референдуму за народною ініціативою не було дотримано порядку, передбаченого законом.

Засуджена экс-прем'єр Юлія Тимошенко заявила, що в першому турі президентських виборів 2015 року єдиний кандидат від опозиції тільки зашкодить загальній перемозі. Про це вона сказала в інтерв'ю «Українській правді». За її словами, єдиним кандидатом від опозиції має стати той, хто дістане найбільше голосів у першому турі голосування.

Нагадаємо, ця позиція Тимошенко вступає в різкий дисонанс із думкою іншого – колишнього – політв'язня Юрія Луценка, який публічно вимагає від лідерів опозиції узгодити єдиного кандидата вже до кінця цього року.

Україна має потужний потенціал для тіснішої співпраці з НАТО. Про це заявив заступник генерального секретаря НАТО Александр Вершбоу під час відеозвернення на адресу учасників конференції «Роль міжнародних організацій у національній безпеці України», що проходила у Києві. Серед сфер співпраці – реформування національної системи безпеки та участь українців в антипіратських операціях.

Народний депутат Ігор Марков вийшов з фракції Партії регіонів. Про це на засіданні Верховної Ради повідомив спікер Володимир Рибак. Нагадаємо, 12 вересня Вищий адміністративний суд зобов'язав Центральну виборчу комісію скасувати реєстрацію депутата Верховної Ради Ігоря Маркова, визнавши фальсифікації результатів голосування на парламентських виборах в одеському окрузі, де обирався Марков, як доведений факт.

18
вересня

Кабінет міністрів схвалив проект Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Керівник представництва Євросоюзу в Україні Ян Томбінський, який узяв участь у засіданні, назвав ухвалення документа рішучим кроком українського уряду. Водночас він наголосив, що Україна ще не дійшла до того моменту, щоби сказати, що всі умови виконані. Зокрема він нагадав про умову реформи судової системи в Україні, зміни до виборчого законодавства, боротьбу з корупцією, а також "проблему Юлії Тимошенко".

Комісар ЄС з питань розширення та європейської політики сусідства Штефан Фюле привітав схвалення Кабінетом міністрів України проекту Угоди про асоціацію з Європейським Союзом. За його словами, ухвалення урядом угоди про асоціацію є доказом європейського вибору. Єврокомісар водночас зауважив, що до Вільнюського саміту ще є час вирішити всі невирішені питання.

19
вересня

В МЗС України заявляють, що розчаровані некомпетентними оцінками російських представників щодо стану та перспектив розвитку відносин між Україною та Росією.

Про це повідомила прес-служба відомства, реагуючи на заяву начальника відділу першого департаменту СНД МЗС Росії Іллі Рубцова, який назвав «утриманством і нахлібництвом» бажання України приєднатися тільки до окремих положень Митного союзу, які вигідні лише їй.

20
вересня

Президент Литви Даля Грібаускайте, яка нині головує в Європейському Союзі, заявила, що ЄС не підпише Угоду про асоціацію з Україною, доки экс-прем'єр Юлія Тимошенко перебуватиме у в'язниці. Про це вона сказала у виступі на 10-й

Ялтинській зустрічі "Ялтинська європейська стратегія". За словами Грібаускайте, Україна повинна провести ключові реформи до підписання угоди з ЄС у листопаді, а також розв'язати проблему Тимошенко, ув'язнення якої Захід вважає політично мотивованим.

Віктор Янукович заявив, що звільнення Юлії Тимошенко залежить від неї самої, а також рішення суду. Про це він сказав під час Ялтинської конференції, відповідаючи на заклик Юрія Луценка «взяти ручку і підписати указ про її помилування». Юрій Луценко вважає, що за конституційними повноваженнями в президента немає жодних обмежень для помилування. Натомість Віктор Янукович зазначив, що немає більш зацікавленої людини, щоб це питання вирішити, але треба дати відповідь на ті справи, як знаходяться в судах, зокрема, чи рішення Тимошенко було добровільне.

Спікер парламенту Володимир Рибак оголосив про рішення суду про позбавлення Ігоря Маркова депутатського мандата. Водночас жодних розпоряджень щодо блокування картки Маркова Рибак не дав. Журналістам у Партії регіонів пояснили, що юридично після цього оголошення Марков втратив статус народного депутата і його голос не повинен враховуватись під час голосування.

I. Аналітична довідка

✓ Демократичні процеси

ЄДИНИЙ КАНДИДАТ ВІД ОПОЗИЦІЇ: РЕЦЕПТ УСПІХУ ЧИ НЕВДАЧІ?

16 вересня на сайті інтернет-видання «Українська правда» з'явилося розлоге інтерв'ю ув'язненої экс-прем'єрки Юлії Тимошенко, що стало першим за більш ніж рік. У ньому вона виклала своє бачення нинішнього міжнародного становища України та поточного стану і перспектив опозиційних сил. Серед іншого, вона висловила думку, що опозиційним політикам немає потреби узгоджувати єдиного кандидата до першого туру президентських виборів 2015 року. Ця позиція Тимошенко вступила в різкий дисонанс із думкою іншого – колишнього – політв'язня Юрія Луценка, який кілька разів публічно вимагав від лідерів опозиції узгодити єдиного кандидата вже до кінця цього року.

Чи потрібен опозиції єдиний кандидат на президентські вибори 2015 року? Які шанси на його узгодження до часу проведення першого туру виборів?

Попри те, що ідея висунення єдиного кандидата від опозиційних сил на президентські вибори 2015 року досить популярна серед політиків і громадських діячів, висловлені Тимошенко аргументи проти такого кроку виглядають досить переконливими. По-перше, зважаючи на нинішні рейтинги потенційних кандидатів у президенти, другий тур виборів за участю чинного Президента Віктора Януковича та одного з трьох опозиційних лідерів (Арсенія Яценюка, Віталія Кличка чи Олега Тягнибока) виглядає єдино можливим варіантом. Вірогідність того, що за час, який лишився до наступних виборів, постане будь-який альтернативний кандидат, що

зможе вийти у другий тур, практично нульова. У другому турі, як свідчить соціологія, шанси Яценюка і Кличка перемогти Януковича дуже високі, і навіть Тягнибок у такому разі може сподіватися на успіх¹. Відповідно, соціологічні дані не дають підстав говорити про крайню потребу узгоджувати єдиного кандидата до першого туру президентських виборів.

¹ Див., наприклад, дані опитування, проведеного Фондом «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва» та Київським міжнародним інститутом соціології з 5 по 13 березня 2013 року – <http://dif.org.ua/ua/polls/2013-year/100-dniv-parlamentu-dumka-gromadjan-i-eksptiv-2013.htm>.

По-друге, спільний кандидат може накласти на опозиційний табір багато додаткових проблем. З одного боку, він із великою вірогідністю стане єдиною мішенню тиску і нападок президентської команди і не залишить опозиції запасних варіантів дій у разі його нейтралізації тим чи іншим способом. З іншого боку, в умовах співмірних рейтингів опозиційних політиків сподіватися на те, що штаби двох інших опозиційних лідерів працюватимуть на третього з повною віддачею, не доводиться. Навпаки, в другому турі, коли вибір стоятиме у площині «або Янукович, або представник опозиції», співпраця прихильників різних опозиційних кандидатів, вочевидь, буде продуктивнішою.

По-третє, незрозуміло, чому вибирати єдиного кандидата від опозиційного табору мають політики, а не громадяни на виборчих дільницях. Навіть якщо цей процес пройде достатньо прозоро і відповідатиме дійсним соціологічним перспективам кандидатів, він одразу ж суттєво обмежить опозиційно налаштований електорат у його свободі вибору. Наслідки цього можуть бути вкрай несприятливими для самої опозиції – наприклад, якщо частина виборців проігнорує своє право відвідати виборчі дільниці.

Зрештою, ідея узгодження кандидата й надалі виглядає вкрай нереалістичною. Особисті амбіції трьох керманців опозиційного табору, підкріплені відсутністю єдиного загально визнаного лідера суспільної думки, стоятимуть на заваді укладанню домовленостей про спільного кандидата. У цьому нинішня ситуація суттєво відрізняється від періоду 2004 року,

коли Віктор Ющенко за рівнем підтримки населення помітно випереджав усіх інших опозиційних політиків – це, зрештою, дало змогу Тимошенко відносно безболісно зняти свою кандидатуру на його користь. Сподіватися на подібну поведінку з боку будь-якого представника сучасного опозиційного тріумвірату наразі не доводиться.

Ідея єдиного кандидата може принести опозиції користь лише в разі, якщо буде реалізовано сценарій зміни моделі президентських виборів з двотурової на однотурову. Якщо президентська команда звернеться до цієї ідеї та зможе успішно її реалізувати, в опозиції не залишиться іншого вибору, крім узгодження спільного кандидата. Зважаючи на те, що скасування другого туру президентських виборів не потребує внесення змін до Конституції, представники влади матимуть змогу назбирати просту більшість депутатів заради втілення цього задуму в життя. Однак, з огляду на більш рішучі дії опозиційних політиків у новому парламенті, гарантувати успіх цієї ініціативи не можна. Іншою ймовірною конфігурацією, яка зможе підвищити ефективність стратегії висунення єдиного кандидата, є участь Тимошенко у президентській гонці 2015 року. У такому разі велика цінність її багажу полів'язня може виправдати зняття кандидатур інших опозиційних політиків на її користь. Однак навіть в умовах реалізації такого мало ймовірного сценарію готовність колег Тимошенко по опозиційному табору відмовитися від участі в президентських виборах перебуватиме під великим питанням.

Висновки

Таким чином, аргументи проти висунення спільного опозиційного кандидата, озвучені Юлією Тимошенко, видаються переконливішими, ніж аргументи на користь цієї ідеї, представлені Юрієм Луценком. В умовах відсутності єдиного лідера громадської думки серед опозиційних політичних сил і малої ймовірності виникнення будь-якого альтернативного кандидата до часу проведення наступних президентських виборів найбільш вигідна для опозиції стратегія полягатиме в узгодженні власних передвиборних кампаній і безумовній підтримці будь-кого з опозиційних кандидатів, який вийде у другий тур. Домовленості щодо спільного кандидата, натомість, матимуть сенс лише в разі запровадження однотурової моделі виборів президента, однак імовірність такого розвитку подій поки виглядає не надто високою.

«Україна у фокусі» – щотижневий інформаційно-аналітичний бюлетень Фонду «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва» (<http://dif.org.ua>).

Аналітики фонду «ДІ»:

Ірина Бекешкіна

Марія Золкіна

Юлія Ільчук

Олексій Сидорчук

Головний редактор випуску: Ірина Філіпчук
